

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 3. marca 1869.

Gospodarske stvari.

O Gülich-ovi setvi krompirja.

Različni kmetijski časopisi donašajo sporočilo o izidu skušenj Gülich-ove metode, ki uči, kako se ima krompir saditi, da ne zbolí. O tej metodi so že lanske „Novice“ št. 10. spregovorile, in jo za skušnjo priporočale.

Izid se kmalu hvali, kmalu graja; vendar je večina glasov na strani hvale. Sploh rečeno pa tudi vse skušnje na tanko koristi na morejo spričati, kajti v vseh krajih na Gališkem, Šlezkem, Českem itd., kjer so se skušnje vršile, se čez splošno bolezen ne pritožujejo, ampak nasprotno lansko leto za krompirju ugoden hvalijo.

S tem pa, da prva skušnja ni izdatna, ni sklepati, da daljnih skušenj potreba ni, ampak vsak, ki je o tej reči ugodno poročeval, je tudi obljubil še za naprej čas, delo, i denar žrtovati samo, da se zvé, koliko je v tej reči resnice i koristi. Posebno na Nemškem se za izvršitev te nove setve dosti kmetovalcev peča. Vzrok temu je pa vladna skrb; na Pruskem na pr. se je na tisoč iztisov Gülich-ove knjižice brezplačno razdelilo. Kako bi pa to tudi opustiti mogli pri tolikih žganjarjih, kakor jih tam nahajamo, ki vse iz krompirja žganje ali špirit delajo. Ako bi se jela bolezen še huje razprostrati, večina fabrikantov bi mogla delo ustaviti, ali pa bi se z velikimi stroški morale te fabrike spremeniti v take, ki iz sladkorne pese špirit delajo.

Koliko tacih skušenj se je nek na Kranjskem ali sploh na Slovenskem izpeljalo? Gotovo bi jih Diogen s svetilnico le malo našel. I vendar bi ravno pri nas na pravem mestu bilo skušnje udeležiti se; kajti ako danes ali jutri bolezen prav hudo pritisne, ne bodo sicer jenjale fabrike žgati, katerih še žali Bog pri nas ne nahajamo, ampak ljudje bodo nehali krompir jesti. Kaj da je krompir za gospoda, kmeta, kakor tudi za živino, vsak dobro vé.

Ker sem že o fabrikah za žganje in špirit spregovoril, naj mi bode dovoljeno še omeniti to, da se na Kranjskem i sploh Slovenskem i bližnjih mejinah oni špirit rabi, ki iz severnih dežel prihaja. Zakaj bi se pač v deželi potrebni špirit ne delal, ne samo za deželno potrebo, ampak tudi za vnanjo kupčijo. Koliko špirta na pr. sam Trst ne porabi?

Gotovo je tega krivo pomanjkanje kmetijske obrtnije, ki pri nas še sladko spava. I ravno kmetijska obrtnija je po mojih mislih najmogočnejši živelj povzdigi kmetijstva i zboljšanja blagostanja. Saj ne gré drugače misliti kakor to, da le tam je kmetovalec premožen, kjer mu je priložnost dana z majh-

nimi stroški več pridelkov si pridobiti i jih za lep denar i lahko prodajati, na priliko, krompir i peso za žganjarije, lan i konopljo za predilnice itd. Kratko rečeno kmetijsko obrtništvo odpre duri kupčijstvu, i to blagostanju. Tega ni treba še le dokazovati. Kajti nobeden še tega ni ovrigel, i gotovo se tudi v prihodnje zgodilo ne bo.

Sicer ni dvomiti, da bi se tudi pri nas kmetijska obrt ne izbudila, al predno se to zgodi, bo lep dobiček tujec i sicer jud izvohal, kteremu je dandanes svet ravno tako odprt kakor vsacemu družemu.

Konečno omenim še nekaj o krompirju, i sicer to, da sem dolgo mislil, ako je res toliko na dobičku tisti, kdor krompir v kosih, to je, zrezan, sadi, memo onega, ki cele gomlje sadi? Da se v tem prepričam, nasadil sem lansko leto 10 funtov krompirja tako-le: 5 funtov celega, i 5 funtov tako razrezanega, da mi je vsak krompir 2 kosa dal. Globokost saditve i vse druge okoliščine so bile navadne; toda kosi so še enkrat toliko prostora, toraj tudi dela i gnoja potrebovali kakor cele gomlje. Kose sem sadil ravno tako saksebi, kakor cele, vsak kos v svojo jamo.

Ko sem krompir v jeseni izkopal, sem obadva pridelka tehtal, i izvedel sem, da sem pridelal od 5 funtov celega krompirja 60 funtov, i od 5 funtov kosov pa 72½ funtov. Opomniti pa moram, da je bil krompir prvih 60 funtov lepo debel; krompir družih 72½ funtov pa drobán, akoravno sem mu še enkrat toliko prostora, dela i gnoja dodal nego prvemu. Razvidi se toraj, da tisti, ki semenski krompir reže, v lastno škodo dela.

Iz ogerskega Altenburga.

R. D—c.

Črtice praktične sadjereje.

Kadar mine jesenski čas in se približuje zima, takrat se veselijo otroci in molijo k sv. Miklavžu, da jim prinese orehov, jabelk, češpelj in hrušek. Nastavili so Nežika, Micika, Matiček, a Matiček je hotel bolj zvit biti mimo drugih: nastavil je pehar brez dna, pa Miklavž mu ni nič prinesel, čeravno je molil kakor vsi drugi, zato ker ni prav nastavil. Matiček je moral drugi dan prositi druge, da so mu kaj od svojih darov dali, katerih so imeli polne posode, pa so imeli prav nastavljeno. Janezek mu je rekel: jaz ti nič ne dam, saj so te mati učili, da prav nastavi, pa nisi hotel ubogati, zdaj pa tako bodi, ki si delal po svoji neumni glavi.

Kakor otrokom v jeseni, tako tudi nam se približuje preveseli čas ljube spomladi, da moramo hiteti pripravljati in nastavljeni kakor otroci sv. Miklavžu.

Zdaj, dragi bralec, bodeš mislil kje in kako da moramo nastavljeni. Nastavljajmo mlada drevesca, na